

La falca

Com a equivalents del mot del castellà «cuña», els diccionaris proposen *falca*, *tascó*, *cuny* i, encara, alguns altres noms no tan coneguts. De fet, les formes generalment conegudes i usades són *falca* i *tascó*, encara que cal advertir que no tenen ben bé el mateix significat: el *tascó* serveix principalment per a esberlar pedra, fusta, etc., i la *falca* per a faltar, és a dir, per a evitar que una cosa balli o vagi baldera. Dit altrament, com a *falca* es pot fer servir un *tascó*, però és la funció allò que determina la denominació. En canvi, la forma *cuny*, equivalent de *tascó*, però sembla que molt poc usada, segurament sobtarà algú: s'ha denunciat tan repetidament la forma «cunya» com un barbarisme, usada indegudament en lloc de *falca* o *tascó*, que forçosament ha de sorprendre que una simple variant formal d'aquest mot s'indiqui com un nom ben català, perfectament legítim.

Cuny té, naturalment, la mateixa etimologia que el mot corresponent del castellà, figura al Diccionari Fabra, i en prové el verb *encunyar*, «batre moneda», que ha originat al seu torn els derivats *encuny*, «peça d'acer on és entallada la figura que cal imprimir a una moneda, medalla, etc.», *encunyació*, *encunyador* i *encunyament*. Com a mot de la mateixa família tenim també el cultisme *cuneiforme*, que vol dir «de forma de tascó» i que s'aplica a un determinat tipus d'escriptura antiga. Algú no deixa d'estranyar-se que essent «cunya» un castellanisme es pugui dir *cuneiforme*, oblidant que, com hem dit, es tracta

d'un mot culte o savi, format a partir del mot llatí, i d'ús internacional, i la bondat del qual no es justifica pas amb l'existència, en català, del mot *cuny*.

Un problema que planteja l'ús dels equivalents catalans de «cuña» prové del significat amb què es fa servir avui aquest mot en el llenguatge de la publicitat, exactament per a designar el breu anunci radiofònic, que sovint s'insereix o intercala en un programa, d'on li prové la denominació. Els qui han tingut la necessitat de recórrer a un equivalent en català d'aquesta denominació tan específica s'han decidit, adés per *tascó* adés per *falca*, que, com hem dit, són les formes que se sol proposar quan cal evitar el castellanisme «cunya». Potser, en aquest cas, la solució més convenient no seria ni l'una ni l'altra —com en diuen en francès i en italià?— però no hi ha dubte que si cal decidir-se per una d'aquestes dues formes, s'ha d'optar, sense vacil·lar, per *falca*. El nom *tascó* designa solament una cosa física, un objecte. En canvi, el Diccionari Fabra ja admet per a *falca* dos significats com a terme del llenguatge de la comunicació: «Mot o frase superflua que s'empra amb el sol objecte d'allargar un vers, reble» i «Mot que allarga la frase per guanyar temps a causa d'un vici d'elocució, bordó». Cap d'aquests dos significats no és, certament, el que ens ocupa, però s'hi emparenten tots dos i justifiquen clarament la tria, de *falca* en lloc de *tascó*, que hem assenyalat.